

Ez is azt hiszi, hogy az üzletébe
beülhet még, ha babonát zavar.
— A nadrágjának, ime, kopik éle;
utolsót rugják, kimulnak hamar.“

LÓDI FERENC

Ilyen is van még

Türelmem fogytán, nem szólok, még várok,
előttem is tűr néhány dolgozó.
A hivatalnok éppen uzsonnázott,
— előtte domb már az iratesomó.

Igyon is, jó, hát inni kell utána,
epéskedésre nincs itt semmi ok.
Nincsen? Hiszed csak! Hát a lenyalt szája?
Hiszen előbb rúzsosan „dolgozott“.

Fiókba nyúl és piszmog, közben ásít,
puder-szelence csillan és megáll...
rúzsoz, aktát fúj, poros, innen látszik:
— Az istenét magának! Szabotál?

Jani

A HEGYSÉG ALJÁBAN, magasan a szőlőföldek és a közjük szorult községek felett drótkötélpálya hasítja át a kék levegőt. Megfontoltan és méltóságteljesen vonulnak rajta a csillék, mintha nem is volna más dolguk, mint hogy fölülről őrködjének mindenre, ami a hegy aljában történik. Szénnel megrakottan elindulnak a bányából, ledobják terhüket a centráléban, aztán, mint aki jól végezte dolgát, szépen hazasétálnak.

Egy szép napon azt mondja a Centrálé főkazánmestere a csilleátvevőnek:

— Idefigyelj, Jani. A mult héten le kellett állítani egy kazánt. Ezen a héten leállt a másik kazán. Ha ez így megyen tovább, megfogjuk szépen a csilleátvevő urat, és behajítjuk egy üres csillébe. Az lesz aztán az utazás! Egyenesen belegurulsz valami markos leányzó ölébe. Hadd emlegessen meg minket is a bánya...

Jani savanyú arcot vágott, és felvonta szemöldökét. Válaszolt is valamit, de a főkazánmester akkorra már messze járt.

Bosszankodott, amiért elvették a jókedvét. Ugyanis, amióta visszajött a szüreti mulatságból, ébren és álmában folyton-folyvást jó kedve volt. De nem ám a bortól, még csak nem is a tánctól, hanem attól, hogy a sok leány közül kiszemelte magának egyet, mindjárt oda is ment hozzá, és rátette a kezét a derekára. Az meg csak ránéz, és azt mondja:

— Maga talán kulák?

— Miért vonék én kulák? — hőköl vissza Jani.

— Mert hogy mindenre ráteszi a kezét, ami megtetszik magának. Jani elvigyorodott.

— No, mondja csak sorba, mit szabad, mit nem szabad...

— Hát... beszélgetni, azt szabad.

Akkor aztán beszélgettek. Jani elmondta, hogy ő csilleátvevő a Centráléban. A leány meg összecapta a kezét.

— De hiszen akkor mi egymással szemközt dolgozunk!

— Hogy-hogy?

— Úgy, hogy én küldöm magának a rakott csilléket.

— Hát, elég keveset küld... — így Jani.

— Amennyi van. Ha kevesli, jöjjön a bányába. Annyival is több lesz, amennyit maga termel.

— Hogy képzeled?... Mi adjuk az áramot az országnak.

— Nagy dolog... Nélkülünk ennyit se..., — vágott vissza a lány, és megpöccintette az ujjahegyét.

Igy folyt a beszélgetés, ki tudja meddig. Búcsúzásnál még Janinak töméntelen sok mondanivalója lett volna, de a lány csak annyit mondott neki:

— Majd integessen...! — Es eltűnt a szeme elől.

Most meg a főkazánmester ilyen otromba tréfát űz vele. Hiszen tudja, hogy nem elég a szén a Centrálénak, de ha erre gondol mindjárt rossz kedve támad és nem tud arra gondolni, amire szeretne.

MŰSZAK UTÁN átsétált a bányához. Ténfergett erre is, arra is, keresté a lányt, de nem tudta megtalálni sehogyan sem. Szidta magát, hogy a sok beszéditől nem ért rá megkérdezni a nevét. Egy bányász megszólította:

— Mi kéne, elvtárs?

— Szén — válaszolta Jani.

— Neked szén? Aztán minek?

— Az erőműbe.

— Vagy úgy... Hát az már mindjárt más.

— A héten le kellett állítanunk a második kazánt is.

— Nyomás alatt volt a front. Alig lehetett elmászni alatta. De jövő héten mind a három kazán üzembe állhat...

Jani elhatározta, hogy rendszeres összeköttetést létesít a bányával; így mindig előre tájékozódik a várható terméstről.

Egy alkalommal azt mondja a szénátvevőnek:

— Dolgozik maguknál egy lány az osztályozóban?

— Dolgozik ott több is, te! — nevetett a szénátvevő. — Aztán milyen az a lány, akit te keresel?

Jani gondolkodott, vállát vonogatta.

— Hát... olyan, mint a többi. Csak...

— Csak? — Nagy volt a nevetés. A szénátvevő az osztályozóba elmesélte az esetet. Mikor Vészi Kati is meghallotta, elmosolyodott az orra alatt.

— Hogy is hívják azt a csilleátvevőt? — kérdezte.

Műszak után összedugta fejét a lányokkal és megállapodtak abban, hogy megtréfálják a fiatalembert.

Másnap közölték Janival, hogy be kell tanítania valakit, mert rövidesen átviszik a kazánba. Egy órával később pedig az egyik csilléből

kiömlő sűrű fekete szén között hosszú fehér borítékot találtak. Ez volt ráírva: *Makó János elvtársnak, a Centrálé csilleátvevőjének*. Jani ámulva tépte fel a borítékot. Ez állt benne: „Kedves elvtárs, könnyebb a szemet átvenni, mint átadni...” Aláírás: Vészi Kató.

Jani dühöngött is, meg örült is. Most legalább tudom a nevedet. Azzal mindjárt válaszolt is a levélre: „Kedves elvtársnő, legközelebbi levelét így címezze: Makó János, a Centrálé *kazánmestere*.” Gyorsan íefirkálta, és bedobta egy üres csillébe.

TELTEK A NAPOK és az a bizonyos legközelebbi levél csak nem jött. A bányászok meg, mikor találkozott velük, azt mondták: Megint nyomás alatt van a front, alig lehet elmászni alatta. A következő héten megint kevesebb szén jött. Egy kazánt újra le kellett állítani. Janinak megint lógott az orra, és egyre sűrűbben jártak a gondolatai Vészi Kató körül. Egy alkalommal fogott egy darab papírost, és nagydühösen ráfirkantotta: „*Lesz szén vagy nem lesz szén?*” Bedobta egy üres csillébe. Egy félóra múlva jött a válasz: „*Van itt szén rengeteg, csak le kell menni érte.*”

— Kéne valamit csinálni — mondja Jani a rakodónak. — Mi itt megfeszülhetünk, az egymagában mind nem ér semmit.

— Olyan ez — mondja Pista, az egyik rakodó — mint a szekér, ha beleragad a sárba. Hiába hajtja az ember a lovakat. Le kell ugraní és küllőbe fogni...

MŰSZAK UTÁN Janit a pártszervezetbe hívták.

— Idefigyelj, Makó elvtárs. Holnapután kimégy a környező falvakba agitálni.

— Miről kell agitálni?

— Majd megtudod holnap.

— Megtudom? Miből tudom meg?

— Rákosi elvtárs beszédéből.

Másnap este körülülték a rádiót. Jani nagy figyelemmel hallgatta a két órás beszédet, és csak a végén keresgélt lázasan a zsebeiben, míg elő nem húzott egy cigarettát, és mohó szippantásokkal végig nem szívta. Csak most vette észre, mennyire hiányzott neki a dohányzás egész idő alatt. Valahogyan megfeledkezett róla.

Következő nap már falusi gyűlés előtt beszélt. Fülében szünet nélkül Rákosi elvtárs mondatai csengtek, szeme előtt, meg folyton ott vibrált egy kézzel írt fehér papír, ez állt rajta. *Van szén, amennyi kell, csak le kell menni érte*. Aztán meg a sárbaragadt székérről szóló hasonlatra gondolt, amit Pistától hallott. És beszélt, beszélt, beszélt.

Valaki azonban belekurjantott a beszédébe.

— Miért nem megy le maga a bányába, ha olyan nagyon odavan érte?

Janinak egy pillanatra vérbeborult a szeme, aztán egyszerre minden tiszta, nyugodt és magától értetődő lett. A szemében már mosoly csillogott, mikor odakiáltotta: „Lemegyek elvtársak! Itt, mindenki fülehallatára kijelentem, hogy holnap jelentkezem a bányában...”

A Centrálén tágrameresztett szemekkel fogadták:

— Téged is jól megijesztettek. Hogy jutott eszedbe ilyen számárságot csinálni? Mi rád a kazánban számítunk...

De Jani csak mosolygott és másnap kora reggel elindult a bányába.

CSILLÉSNEK OSZTOTTÁK BE Réti csapatába, az elővájatba.

Jani visszafojtott lélekzettel figyelte az ácsolás műveletét. Nem is

olyan egyszerű, gondolta, mennyi figyelem, mennyi pontosság kell hozzá és jó műszaki érzék. Elhatározta, hogy rövidesen segédvájár lesz belőle.

Délután összetalálkozott Vészi Katóval. A lány szemmeláthatóan csodálkozott, de csodálkozását egy szóval sem említette.

— Rég nem beszélgettünk... — mondta azután leplezetlen örömmel.

— Most mindjárt kipótolhatjuk — kapott rajta Jani.

— Most nem lehet. Mennem kell.

— Hát akkor holnap, műszak után. Jó lesz?

— Jó lesz — mondta a lány és elváltak.

Másnap Jani megtudta, mi az, amikor nyomás alatt van a front. Azon tanakodtak, mit lehetne tenni a talaj nedvessége ellen?

— Most semmit — jelentette ki Réti, a csapatvezető. — Majd műszak után beszélgethetünk róla. Nekem volna is egy elképzelésem...

Janit annyira izgatta a nedves talaj problémája, hogy türelmetlenül várta a műszak végét. A csapat tagjai fejüket összedugva izgatottan figyelték Réti lassú beszédű, akadozó magyarázatát.

— Mer mik is a nedves talaj főtulajdonságai? — mondotta Réti, majd elmosolyodott, és így folytatta: — A nedves talaj olyan, mint a fiatal lány...

Itt Jani fölszisszent. Eszébe jutott, amit tegnap megbeszélte Katin-kával. — Most mit gondol majd rólam? És hogyan találkozom vele?

De Réti visszanyomta a helyére.

— Nyugodj meg öcsém. Hiszen amig élsz, most már mindennap láthatod. És hogy mit gondolsz rólad? A fiatal lány, az olyan, mint a nedves talaj... — Azzal megint visszatért az előbbi témához, Jani pedig megnyugodva visszaült, és feszült figyelemmel hallgatta, hogy egyetlen szót se veszítsen el az öreg vájár tapasztalataiból.

Reményi Béla

DÉR ENDRE

Toborzó

Hahó!

Rajta!

Villan a balta,

röppen a bárd!

Harmatos arcom:

verejtékmarta...

— Nem árt!

Rajta serényen!

Hajnali fényen

úgy agyalom

én a fenyőt,

mint a malom!...